

Comhairle an
Aontais Eorpaigh

An Bhruiséal, 9 Meitheamh 2022
(OR. en)

10074/22

LIMITE

POLCOM 56
COEST 445
CODEC 886

**Comhad Idirinstitiúideach:
2022/0188 (COD)**

TOGRA

ó: Ardrúnaí an Choimisiúin Eorpaigh, arna s(h)íniú ag Martine DEPREZ,
Stiúrthóir

dáta a fuarthas: 9 Meitheamh 2022

chuig: Ardrúnaíocht na Comhairle

Uimh. an doic. ón
gCoim.: COM(2022) 288 final

Ábhar: Togra le haghaidh RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS
ÓN gCOMHAIRLE maidir le bearta léirscaoilte trádála sealadach lena
bhforlíontar na lamháltais trádála is infheidhme i dtaca le táirgí
na Moldóive faoin gComhaontú Comhlachais idir an tAontas agus an
Comhphobal Eorpach do Fhuinneamh Adamhach agus a gcuid Ballstát,
de pháirt, agus an Mholdóiv, den pháirt eile

Gheobhaidh na toscaireachtaí i gceangal leis seo doiciméad COM(2022) 288 final.

Faoi iamh: COM(2022) 288 final

AN COIMISIÚN
EORPACH

An Bhruiséil, 9.6.2022
COM(2022) 288 final

2022/0188 (COD)

Togra le haghaidh

RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

maidir le bearta léirscaoilte trádála sealadach lena bhforlíontar na lamhátais trádála is infheidhme i dtaca le táirgí na Moldóive faoin gComhaontú Comhlachais idir an tAontas agus an Comhphobal Eorpach do Fhuinneamh Adamhach agus a gcuid Ballstát, de pháirt, agus an Mholdóiv, den pháirt eile

MEABHRÁN MÍNIÚCHÁIN

1. COMHTHÉACS AN TOGRA

• Forais agus cuspóirí an togra

I ngeall ar chogadh ionsaitheach na Rúise in aghaidh na hÚcráine ó bhí an 24 Feabhra 2022 ann, cogadh gan chúis gan údar, bhí tionchar thar a bheith diúltach ar chumas Phoblacht na Moldóive ('an Mholdóiv') trádáil a dhéanamh leis an gcuid eile den domhan, go háirithe toisc go raibh onnmhairí na Moldóive ag brath ar idirthuras trí chríoch na hÚcráine agus ar bhonneagar na hÚcráine le haghaidh na trádála sin, rudaí nach bhfuil fáil orthu den chuid is mó anois. Sa chomhthéacs deacair sin, d'iarr an Mholdóiv ar an Aontas na coinníollacha a éascú a mhéid is féidir chun cur ar chumas na tíre cuid dá trádáil leis an gcuid eile den domhan a atreorú chuig an Aontas chun a caidreamh trádála leis an Aontas a dhoimhniú a thuilleadh agus chun tacú lena geilleagar. Chuige sin, is gá an léirscaoileadh margaidh a mhéadú, go háirithe i gcás na dtáirgí talmhaíochta atá faoi réir taraif-chuótaí bliantúla saor ó dhleacht ('TRQanna') faoi Iarscríbhinn XV-A a ghabhann leis an gComhaontú Comhlachais idir an tAontas agus Poblacht na Moldóive (dá ngairtear 'an Comhaontú Comhlachais' anseo feasta)¹ lena mbunaítear limistéar saorthrádála domhain cuimsitheach ('DCFTA').

Dá bhrí sin, tá an Coimisiún ag moladh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena dtabharfar isteach bearta léirscaoilte trádála i bhfoirm cuótaí breise saor ó tharaifí ar tháirgí talmhaíochta áirithe atá fós faoi réir TRQanna, bearta a mbeidh feidhm acu ar feadh tréimhse bliana.

Faoi Iarscríbhinn XV-A a ghabhann leis an Comhaontú Comhlachais, tá seacht dtáirge talmhaíochta ón Moldóiv faoi réir taraif-chuótaí. Is iad seo a leanas na táirgí sin: trátaí, gairleog, fionchaora boird, úlla, silíní, plumaí agus sú fionchaor. Rinne an Mholdóiv dhá cheann de na táirgí sin (plumaí agus fionchaora boird) a onnmhairiú i méideanna móra go dtí tríú margáí, go háirithe chuig an Rúis, chuig an mBealarúis agus chuig an Úcráin. I gcás na dtáirgí sin, is iomchuí cuótaí breise saor ó dhleacht a thabhairt isteach chun tacú go sealadach leis méideanna díolacháin sin, méideanna a díriodh ar na margáí sin go dtí seo, a atreorú, más gá, chuig an Aontas. I gcás na dtáirgí atá fágtha (trátaí, gairleog, úlla, silíní agus sú fionchaor), is éard a bheadh i gceist leis na cuótaí nua atá tagtha isteach, toirt bhreise saor ó dhleacht den mhéid chéanna leis an gceann dá bhforáiltear sa Chomhaontú Comhlachais.

Tacóidh na bearta sealadacha agus eisceachtúla sin leis na sreabha trádála atá ann cheana ón Mholdóiv go dtí an tAontas agus déanfar iad a chothú. Tá sé sin i gcomhréir le príomhchuspóirí an Chomhaontaithe Comhlachais, eadhon coinníollacha a bhunú do chaidreamh feabhsaithe eacnamaíoch agus trádála as a dtiocfaidh comhtháthú na Moldóive de réir a chéile i Margadh Inmheánach an Aontais agus rannchuidiú le neartú an daonlathais agus le cobhsaíocht pholaitiúil, eacnamaíoch agus institiúideach sa Mholdóiv.

Déantar na bearta léirscaoilte trádála dá bhforáiltear faoin togra seo le haghaidh Rialacháin i gcomhréir leis an ngealltanais in Airteagal 2 den Chomhaontú Comhlachais lena

¹ An Comhaontú Comhlachais idir an tAontas Eorpach agus an Comhphobal Eorpach do Fhuinneamh Adamhach agus a gcuid Ballstát de pháirt amháin, agus Poblacht na Moldóive den pháirt eile (IO L 240, 30.8.2014, lch. 4) , shínigh na Páirtithe an 27 Meitheamh 2014 é. Tá an Comhaontú Comhlachais, lena n-áirítear an Limistéar Domhain Cuimsitheach Saorthrádála (DCFTA) á chur i bhfeidhm go sealadach ón 1 Meán Fómhair 2014 agus tá sé i bhfeidhm go hiomlán ón 1 Iúil 2016 i ndiaidh do Bhallstáit uile an Aontais é a dhaingniú.

gcumhdaítear, mar eilimintí riachtanacha den Chomhaontú, urraim do phrionsabail dhaonlathacha, do chearta an duine agus do shaoirsí bunúsacha chomh maith le dul i ngleic le leathadh na n-arm ollscriosta, na n-ábhar gaolmhar agus na modhanna seachadta. Sa bhreis air sin, faoin Airteagal céanna, léiríonn na Páirtithe tiomantas go háirithe do phrionsabail ghinearálta na hurraime don smacht reachta agus an dea-rialachais, an comhrac i gcoinne an éillithe, i gcoinne gníomhaíochtaí coiriúla, iad eagraithe nó gan a bheith eagraithe, lena n-áirítear iad siúd de chineál trasnáisiúnta, agus i gcoinne na sceimhlitheoireachta, agus an urraim do phrionsabail na forbartha inbhuanaithe agus an iltaobhachais éifeachtaigh. Bheadh sé de choinníoll ag na bearta léirscaoilte trádála féin go n-urramófar na heilimintí riachtanacha agus na prionsabail ghinearálta sin.

Ina theannta sin, tá sé d'aidhm ag na bearta léirscaoilte trádála atá sa togra seo a áirithiú, i gcomhréir le hAirteagal 207(1) CFAE, go stiúrfar comhbheartas tráchtála an Aontais i gcomhthéacs phrionsabail agus chuspóirí ghníomhaíocht sheachtrach an Aontais a leagtar amach in Airteagal 21 CAE.

- **Comhsheasmhacht le forálacha beartais atá sa réimse beartais cheana**

Bheadh na bearta léirscaoilte trádála sin comhsheasmhach le cur chun feidhme an Chomhaontaithe Comhlachais agus go háirithe le Teideal V lena mbunaítear DCFTA, rud lena bhforáiltear go mbunóidh na Páirtithe limistéar saorthrádála de réir a chéile thar idirthréimhse nach mó ná 10 mbliana ó theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe sin (Airteagal 143 den Chomhaontú).

- **Comhsheasmhacht le beartais eile de chuid an Aontais**

Cháin an tAontas Eorpach go láidir ionsaí na Rúise ar an Úcráin agus tá céimeanna suntasacha tugtha aige chun tacú leis an Moldóiv sa chomhthéacs eisceachtúil seo, lena n-áirítear tacaíocht bhreise dhaonnúil agus teorann, cúnamh macra-airgeadais agus bearta chun trádáil a éascú sa chomhthéacs deacair atá ann faoi láthair. Dá bhrí sin, chomhlíonfadh an Rialachán atá beartaithe oibleagáid an Aontais faoi Airteagal 21(3) den Chomhaontú ar an Aontas Eorpach (CAE) chun comhsheasmhacht a áirithiú idir réimsí éagsúla a ghníomhaíochta seachtraí, mar aon le hAirteagal 207(1) den Chomhaontú ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CAFE) lena bhforáiltear go ndéanfar an comhbheartas tráchtála i gcomhthéacs phrionsabail agus chuspóirí ghníomhaíochtaí seachtracha an Aontais.

2. BUNÚS DLÍ, COIMHDEACHT AGUS COMHRÉIREACHT

- **Bunús dlí**

Is é Airteagal 207(2) den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh bunús dlí an togra.

- **Coimhdeacht (i gcás inniúlacht neamheisiach)**

Sainítear an comhbheartas tráchtála mar inniúlacht eisiach de chuid an Aontais, i gcomhréir le hAirteagal 3(1)(e) CFAE. Dá bhrí sin, níl feidhm ag prionsabal na coimhdeachta.

- **Comhréireacht**

Tá an togra seo riachtanach chun an comhbheartas tráchtála a chur chun feidhme agus chun an cuspóir a bhaint amach maidir le tacaíocht eacnamaíoch a thabhairt don Mholdóiv faoi na deacrachtaí atá aici faoi láthair, i réimse na trádála leis an Aontas freisin.

- **An rogha ionstraim**

Tá an togra seo bunaithe ar Airteagal 207(2) CFAE agus tagann sé faoi chombheartas tráchtála an Aontais.

3. TORTHAÍ AR MHEASTÓIREACHTAÍ EX POST, AR CHOMHAIRLIÚCHÁIN LEIS NA PÁIRTITHE LEASMHARA AGUS AR MHEASÚNUITHE TIONCHAIR

- **Meastóireachtaí ex post/seiceálacha oiriúnachta ar an reachtaíocht atá ann cheana**

Neamhbhainteach.

- **Comhairliúcháin leis na páirtithe leasmhara**

Neamhbhainteach.

- **Bailiú agus úsáid saineolais**

Neamhbhainteach.

- **Measúnú tionchair**

I bhfianaise a phráinne atá an staid eacnamaíoch sa Mholdóiv, is den tábhacht an Rialachán a theacht i bhfeidhm a luaithe agus is féidir. Dá bhrí sin, ní dhearnadh aon mheasúnú tionchair. Mar sin féin, bhí forálacha trádála agus forálacha maidir le cúrsaí trádála sa Chomhaontú Comhlachais faoi réir measúnú tionchair inbhuanaitheachta a choimisiúnaigh Ard-Stiúrthóireacht na Trádála agus a eisíodh in 2021, agus cuireadh an measúnú sin san áireamh sa phróiseas caibidlíochta DCFT Deimhníodh sa staidéar sin gur dea-thionchar eacnamaíoch an tionchar a d'imreofaí ar an Aontas Eorpach agus ar an Moldóiv araon ach na forálacha sin maidir le trádáil agus cúrsaí trádála a chur chun feidhme.

- **Oiriúnacht rialála agus simpliú**

Ní chuireann an beart seo le hualach rialála cuideachtaí.

- **Ceartha bunúsacha**

Chomhlíonfadh na bearta sin na bunphrionsabail chéanna agus a chomhlíonann na bearta sin a chumhdaítear sa Chomhaontú Comhlachais. Go háirithe, foráiltear le hAirteagal 2 den Chomhaontú Comhlachais gur bunghnéithe den Chomhaontú sin iad urraim do phrionsabail an daonlathais agus do chearta an duine agus do shaoirsí bunúsacha.

Bheadh na bearta i gcomhréir freisin leis an gCairt Eorpach um Chearta Bunúsacha.

4. IMPLEACHTAÍ BUISÉADACHA

De réir meastachán a rinneadh de réir leibhéal na n-allmhairí ón Moldáiv in 2021, caillfidh an tAontas Eorpach ioncam custaim thart ar EUR 0.3 milliún in aghaidh na bliana. Dá bhrí sin, is beag tionchar a bheidh aige sin ar acmhainní dílse an Aontais.

5. EILIMINTÍ EILE

- **Pleananna cur chun feidhme, agus socrúithe faireacháin, meastóireachta agus tuairiscithe**

Tá tuairisc ar líne ar éabhlóid na trádála déthaobhaí idir an tAontas agus an Mholdóiv le fáil ar shuíomhanna gréasáin atá ag an gCoimisiún Eorpach chuige sin.

- **Doiciméid mhíniúcháin (i gcás treoracha)**

Neamhbhainteach.

- **Míniúchán mionsonraithe ar fhorálacha sonracha an togra**

I bhfianaise na géarchéime sa Mholdóiv mar thoradh ar ionradh na Rúise ar an Úcráin, is é is aidhm don bheart na sreabha trádála ón Moldóiv a mhéadú trí allmhairí breise saor ó tharaifí isteach san Aontas a dheonú le haghaidh táirgí talmhaíochta na Moldóive. Dheonófaí na bearta léirscaoilte trádála i bhfoirm cuótaí breise saor ó tharaifí le haghaidh táirgí talmhaíochta áirithe atá fós faoi réir TRQanna.

Togra le haghaidh

RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

maidir le bearta léirscaoilte trádála sealadach lena bhforlíontar na lamháltais trádála is infheidhme i dtaca le táirgí na Moldóive faoin gComhaontú Comhlachais idir an tAontas agus an Comhphobal Eorpach do Fhuinneamh Adamhach agus a gcuid Ballstát, de pháirt, agus an Mholdóiv, den pháirt eile

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 207(2) de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na parlaimintí náisiúnta,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach²,

De bharr an mhéid seo a leanas:

- (1) Tá an Comhaontú Comhlachais idir an tAontas Eorpach agus an Comhphobal Eorpach do Fhuinneamh Adamhach agus a gcuid Ballstát, de pháirt, agus Poblacht na Moldóive ('an Mholdóiv') den pháirt eile³, (an 'Comhaontú Comhlachais'), ina bhonn leis an ngaol idir an tAontas agus Poblacht na Moldóive. I gcomhréir le Cinneadh 2014/492/AE ón gComhairle, ón 1 Meán Fómhair 2014⁴, bhí feidhm shealadach ag Teideal V den Chomhaontú Comhlachais, ar teideal é a bhaineann le trádáil agus le cúrsaí trádála, agus tháinig sé i bhfeidhm an 1 Iúil 2016 tar éis do na Ballstáit uile é a dhaingniú.
- (2) Cuirtear in iúl sa Chomhaontú Comhlachais gur mian leis na Páirtithe sa Chomhaontú Comhlachais (na 'Páirtithe') an caidreamh a neartú agus a leathnú ar bhealach uailmhianach agus nuálach, comhtháthú eacnamaíoch a éascú agus a bhaint amach de réir a chéile, agus é sin a dhéanamh i gcomhréir leis na cearta agus leis na hoibleagáidí is toradh ar bhallraíocht na bPáirtithe san Eagraíocht Dhomhanda Trádála.
- (3) Foráiltear le hAirteagal 143 den Chomhaontú Comhlachais go mbunófar limistéar saorthrádála de réir a chéile idir na Páirtithe i gcomhréir le hAirteagal XXIV den Chomhaontú Ginearálta um Tharaifí agus Trádáil 1994 ('CGTT 1994'). Chuige sin, foráiltear le hAirteagal 147 den Chomhaontú Comhlachais go gcuirfear deireadh de réir a chéile le dleachtanna custaim i gcomhréir leis na Sceidil a áirítear ann agus an fhéidearthacht atá ann dlús a chur le raon feidhme an díothaithe sin agus é a leathnú.

² Seasamh ó Pharlaimint na hEorpa an ... (nár foilsíodh fós san Iris Oifigiúil) agus Cinneadh ón gComhairle an

³ OJ L 240 an 30.8.2014, lch. 4

⁴ Cinneadh 2014/492/AE ón gComhairle an 16 Meitheamh 2014 maidir le síniú, thar ceann an Aontais Eorpaigh, agus cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe Comhlachais idir an tAontas Eorpach agus an Comhphobal Eorpach do Fhuinneamh Adamhach agus a mBallstáit, de pháirt amháin, agus Poblacht na Moldóive, den pháirt eile (IO L 260, 30.8.2014, lch. 1).

- (4) I ngeall ar chogadh ionsaitheach na Rúise in aghaidh na hÚcráine ó bhí an 24 Feabhra 2022 ann, cogadh gan chúis gan údar, bhí tionchar thar a bheith diúltach ar chumas na Moldóive trádáil a dhéanamh leis an gcuid eile den domhan, go háirithe toisc go raibh onnmhairí na Moldóive ag brath ar idirthuras trí chríoch na hÚcráine agus ar bhonneagar na hÚcráine le haghaidh na trádála sin, rudaí nach bhfuil fáil orthu den chuid is mó anois. Chun na drochéifeachtaí ar gheilleagar na Moldóive a mhaolú, is gá luas a chur le forbairt caidrimh eacnamaíoch níos dlúithe idir an tAontas agus Poblacht na Moldóive agus tacaíocht thapa a thabhairt do gheilleagar na Moldóive i bhfianaise na n-imthosca criticiúla sin. Is gá agus is iomchuí dá bhrí sin sreabha trádála na Moldóive a spreagadh trí bhíthin bearta léirscaoilte trádála sealadach lena ndeonaítear cuótaí breise saor ó tharaifí le haghaidh seacht dtáirge talmhaíochta atá fós faoi réir taraif-chuótaí ('TRQanna') bliantúla saor ó dhleacht, i gcomhréir le luasghéarú i ndáil le deireadh a chur le dleachtanna custaim ar thrádáil idir an tAontas agus an Mholdóiv.
- (5) I gcomhréir le hAirteagal 21(3) den Chonradh ar an Aontas Eorpach (CAE), ba cheart don Aontas comhchuibheas idir réimsí éagsúla dá ghníomhaíochta seachtraí a áirithiú. De bhun Airteagal 207(1) den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE), ba cheart an comhbheartas tráchtála a stiúradh i gcomhthéacs phrionsabail agus chuspóirí gníomhaíochta sheachtrach an Aontais.
- (6) Na bearta léirscaoilte trádála a bhunaítear leis an Rialachán seo, ba cheart dóibh a bheith i bhfoirm cuótaí breise saor ó tharaifí ar tháirgí talmhaíochta áirithe atá fós faoi réir TRQanna. Trí na bearta sin, déanfaidh an tAontas an comhtháthú eacnamaíoch idir an Mholdóiv agus an tAontas a dhoimhniú agus tabharfaidh an tAontas tacaíocht eacnamaíoch iomchuí a rachaidh chun tairbhe don Moldóiv agus do na hoibreoirí eacnamaíocha atá buailte. Faoi Iarscríbhinn XV-A a ghabhann leis an Comhaontú Comhlachais, tá seacht dtáirge talmhaíochta ón Moldóiv faoi réir taraif-chuótaí. Is iad seo a leanas na táirgí sin: trátaí, gairleog, fionchaora boird, úlla, silíní, plumaí agus sú fionchaor. Rinne an Mholdóiv dhá cheann de na táirgí sin (plumaí agus fionchaora boird) a onnmhairiú i méideanna móra go dtí tríú margai, go háirithe chuig an Rúis, chuig an mBealarúis agus chuig an Úcráin. I gcás na dtáirgí sin, is iomchuí cuótaí breise saor ó dhleacht a thabhairt isteach chun tacú go sealadach leis méideanna díolacháin sin, méideanna a díriodh ar na margai sin go dtí seo, a atreorú, más gá, chuig an Aontas. I gcás na dtáirgí atá fágtha (trátaí, gairleog, úlla, silíní agus sú fionchaor), is éard a bheadh i gceist leis an TRQ nua atá tagtha isteach, toirt bhreise saor ó dhleacht den mhéid chéanna leis an gceann dá bhforáiltear sa Chomhaontú Comhlachais.
- (7) Chun calaois a chosc, ba cheart an teideal chun leas a bhaint as na bearta trádála a bhunaítear leis an Rialachán seo a bhaint go hiomlán a bheith faoi réir na coinníollacha ábhartha uile chun sochair a fháil faoin gcomhaontú comhlachais a bheith comhlíonta ag an Moldóiv, lena n-áirítear na rialacha maidir le tionscnamh na dtáirgí ábhartha agus na nósanna imeachta a bhaineann leis sin, agus faoi réir an Mholdóiv a bheith ag obair i ndlúthchomhar riaracháin leis an Aontas, lena bhforlíontar sa Chomhaontú Comhlachais.
- (8) Ba cheart don Mholdóiv staonadh ó aon dleacht nó muirear nua a mbeadh a choibhéis d'éifeacht acu nó ó aon srian cainníochtúil nó beart nua a mbeadh a choibhéis d'éifeacht acu a thabhairt isteach i gcás allmhairí de thionscnamh an Aontais, sin nó ó mhéadú a dhéanamh ar dhleachtanna nó muirir atá ann cheana agus ó shrian d'aon saghas eile a thabhairt isteach, ach amháin má tá údar soiléir leis i gcomhthéacs an chogaidh. I gcás nach gcomhlíonann an Mholdóiv aon cheann de na coinníollacha sin,

ba cheart a chumhachtú don Choimisiún na bearta trádála uile a bunaíodh leis an Rialachán seo, nó cuid díobh, a chur ar fionraí ar bhonn sealadach.

- (9) Foráiltear le hAirteagal 2 den Chomhaontú Comhlachais gur bunghnéithe den Chomhaontú Comhlachais, i measc nithe eile, prionsabail an daonlathais, cearta an duine agus saoirsí bunúsacha a urramú chomh maith le cur i gcoinne leathadh na n-arm ollscriosta, ábhair ghaolmhara agus modhanna seachadta na n-arm sin. Faoin Airteagal céanna, léiríonn na Páirtithe tiomantas go háirithe do na prionsabail ghinearálta seo a leanas: urraim do phrionsabal an smacht reachta agus an dea-rialachais, an comhrac i gcoinne an éillithe, i gcoinne gníomhaíochtaí coiriúla, iad eagraithe nó gan a bheith eagraithe, lena n-áirítear iad siúd de chineál trasnáisiúnta, agus i gcoinne na sceimhlitheoireachta, agus an urraim do phrionsabail na forbartha inbhuanaithe agus an iltaobhachais éifeachtaigh. Is iomchuí an fhéidearthacht a thabhairt isteach na bearta léirscaoilte trádála dá bhforáiltear sa Rialachán seo a chur ar fionraí go sealadach mura n-urramóidh an Mholdóiv prionsabail ghinearálta an Chomhaontaithe Comhlachais a luaitear thuas.
- (10) Chun coinníollacha aonfhoirmeacha a áirithiú maidir le cur chun feidhme an Rialacháin seo, ba cheart cumhachtaí cur chun feidhme a thabhairt don Choimisiún na bearta léirscaoilte dá dtagraítear in aithris 7 a chur ar fionraí go sealadach i gcás ina bhfuil tionchar tromchúiseach ar tháirgeoirí an Aontais a tháirgeann táirgí comhchosúla nó táirgí atá in iomaíocht dhíreach, sin nó i gcás ina bhféadfadh tionchar tromchúiseach a bheith orthu, i ngeall ar allmhairí a thagann faoi raon feidhme an Rialacháin seo. Ba cheart na cumhachtaí sin a fheidhmiú i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁵.
- (11) Faoi réir imscrúdú ag an gCoimisiún, na bearta léirscaoilte trádála dá dtagraítear in aithris (6), is gá foráil a dhéanamh ionas gur féidir na dleachtanna sin a chur ar fionraí, i gcás allmhairí táirge amháin nó níos mó a thagann faoi raon feidhme an Rialacháin seo ar cúis iad, nó a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis, le deacrachtaí móra do tháirgeoirí an Aontais a tháirgeann táirgí cosúla nó táirgí atá in iomaíocht dhíreach leo san Aontas Eorpach.
- (12) Ba cheart measúnú mionsonraithe ar chur chun feidhme na mbeart trádála a bhunaítear leis an Rialachán seo a chuimsiú sa tuarascáil bhliantúil ón gCoimisiún ar chur chun feidhme an Limistéir Dhomhain Chuimsithigh Saorthrádála, rud atá ina dhlúthchuid den Chomhaontú Comhlachais.
- (13) I bhfianaise na práinne atá leis an ábhar a bhaineann leis an staid arb é cogadh foghach na Rúise i gcoinne na hÚcráine is cúis leis, meastar gurb iomchuí an eisceacht ar an tréimhse 8 seachtaine dá bhforáiltear in Airteagal 4 de Phrótacal Uimh. 1 maidir le ról na bparlaimintí náisiúnta san Aontas Eorpach, atá i gceangal le CAE, le CFAE agus leis an gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh do Fhuinneamh Adamhach, a agairt.
- (14) I bhfianaise a phráinne atá an staid eacnamaíche ina bhfuil an Mholdóiv, ba cheart don Rialachán seo teacht i bhfeidhm an lá tar éis a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*,

⁵ Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lch. 13).

TAR ÉIS AN RIALACHÁN SEO A GHLACADH:

Airteagal 1

Bearta léirscaoilte trádála

Sa bhreis ar na taraif-chuótaí saor ó dhleacht arna mbunú ag an gComhaontú Comhlachais in Iarscríbhinn XV-A a ghabhann leis, na táirgí talmhaíochta a liostaítear san Iarscríbhinn a ghabhann leis an Rialachán seo, ceadófar iad le haghaidh allmhairiú isteach san Aontas ó Phoblacht na Moldóive laistigh de theorainneacha na dtaraif-chuótaí saor ó dhleacht a leagtar amach san Iarscríbhinn sin. Is é an Coimisiún a riarfaidh na taraif-chuótaí saor ó dhleacht sin i gcomhréir le hAirteagail 49 go 54 de Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2015/2447⁶.

Airteagal 2

Coinníollacha chun bheith i dteideal na mbearta léirscaoilte trádála

Na bearta léirscaoilte trádála dá bhforáiltear in Airteagal 1, beidh siad faoi réir na gcoinníollacha seo a leanas:

- (a) comhlíonadh na rialacha maidir le tionscnamh na dtáirgí agus na nósanna imeachta a bhaineann leo dá bhforáiltear sa Chomhaontú Comhlachais;
- (b) staonadh na Moldóive ó aon dleacht nó muirear nua a mbeadh a choibhéis d'éifeacht acu nó ó aon srian cainníochtúil nó beart nua a mbeadh a choibhéis d'éifeacht acu a thabhairt isteach i gcás allmhairí de thionscnamh an Aontais, ó mhéadú a dhéanamh ar dhleachtanna nó muirir atá ann cheana agus ó shrian d'aon saghas eile a thabhairt isteach, lena n-áirítear bearta riaracháin inmheánacha atá idirdhealaitheach, ach amháin má tá údar soiléir leis i gcomhthéacs an chogaidh; agus
- (c) Urraim na Moldóive do phrionsabail dhaonlathacha, cearta an duine agus saoirsí bunúsacha mar aon le cur i gcoinne leathadh na n-arm ollscriosta, na n-ábhar a bhaineann leo agus na modhanna a úsáidtear chun iad a seachadadh, urraim do phrionsabal an smacht reachta agus dea-rialachais, an comhrac in gcoinne an éillithe, i gcoinne gníomhaíochtaí coiriúla, iad eagraithe nó gan a bheith eagraithe, lena n-áirítear iad siúd de chineál trasnáisiúnta agus i gcoinne na sceimhlitheoireachta, agus urraim do phrionsabail na forbartha inbhuanaithe agus an iltaobhachais éifeachtaigh dá bhforáiltear in Airteagail 2, 9 agus 16 den Chomhaontú Comhlachais.

Airteagal 3

Bearta a chur ar fionraí go sealadach

1. I gcás ina gcinnfidh an Coimisiún gur leor an fhianaise atá ann nach bhfuil an Mholdóiv ag comhlíonadh na gcoinníollacha a leagtar amach in Airteagal 2, féadfaidh an Coimisiún, trí bhíthin gníomh cur chun feidhme, na bearta léirscaoilte go léir dá bhforáiltear sa Rialachán seo, sin nó cuid díobh, a chur ar fionraí. Déanfar an gníomh cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 5(2).

⁶ Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) Uimh. 2015/2447 ón gCoimisiún an 24 Samhain 2015 lena leagtar síos rialacha mionsonraithe maidir le cur chun feidhme forálacha áirithe de Rialachán (AE) Uimh. 952/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena leagtar síos Cód Custaim an Aontais (IO L 343, 29.12.2015, lch. 558).

2. I gcás ina n-iarrfaidh Ballstát ar an gCoimisiún aon cheann de na bearta léirscaoilte trádála dá bhforáiltear sa Rialachán seo a chur ar fionraí ar an mbonn nár chomhlíon an Mholdóiv na coinníollacha a leagtar amach in Airteagal 2, pointe (b), cuirfidh an Coimisiún tuairim réasúnaithe ar fáil laistigh de 4 mhí ó rinneadh an iarraidh i dtaobh an raibh bunús leis an maíomh nár chomhlíon an Mholdóiv na coinníollacha. Má chinneann an Coimisiún go bhfuil bunús leis an maíomh, cuirfidh sé tús leis an nós imeachta dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo.

Airteagal 4

Clásal coimirce

1. I gcás ina ndéanfar táirge de thionscnamh na Moldóive a allmhairiú ar théarmaí is cúis, nó a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis, le deacrachtaí móra do tháirgeoirí an Aontais a tháirgeann táirgí cosúla nó táirgí atá in iomaíocht dhíreach, féadfar an beart léirscaoilte trádála dá bhforáiltear in Airteagal 1 a chur ar fionraí tráth ar bith i ndáil leis an táirge sin.
2. Déanfaidh an Coimisiún faireachán géar ar thionchar an Rialacháin seo, lena n-áirítear maidir le praghsanna ar mhargadh an Aontais, agus aird á tabhairt ar an bhfaisnéis maidir le honnmhairí, allmhairí agus táirgeacht an Aontais i ndáil leis na dtáirgí atá faoi réir na mbeart léirscaoilte trádála arna mbunú leis an Rialachán seo.
3. Déanfaidh an Coimisiún cinneadh i leith imscrúdú a thionscnamh laistigh d'achar réasúnta ama:
 - (a) arna iarraidh sin do na Ballstáit,
 - (b) arna iarraidh sin do dhuine dlítheanach nó do chomhlachas nach bhfuil pearsantacht dhlítheanach aige, ag gníomhú dóibh thar ceann tháirgeoirí an Aontais, sin le rá tháirgeoirí uile an Aontais a tháirgeann táirgí comhchosúla nó táirgí atá in iomaíocht dhíreach nó cion mór de na tháirgeoirí sin; nó
 - (c) ar thionscnamh an Choimisiúin uaidh féin más dealraitheach dó go bhfuil fianaise leordhóthanach *prima facie* ann ar na deacrachtaí móra ar tháirgeoirí an Aontais a tháirgeann táirgí comhchosúla nó táirgí atá in iomaíocht dhíreach leo faoi mar a thagraítear dóibh i mír 1.

Chun críocha na míre seo, ciallaíonn ‘cion mór de tháirgeoirí an Aontais a tháirgeann táirgí comhchosúla nó táirgí atá in iomaíocht dhíreach’ tháirgeoirí de chuid an Aontais arb ionann a gcomhaschur agus 50 % de tháirgeacht iomlán an Aontais i gcás táirgí comhchosúla nó táirgí atá in iomaíocht dhíreach arna dtáirgeadh ag an gcuid sin de thionscal an Aontais a chuir in iúl go dtacaíonn siad leis an iarraidh nó go gcuireann siad ina haghaidh agus a ionadaíonn do mhéid nach lú ná 25 % de tháirgeacht iomlán na dtáirgí comhchosúla nó na dtáirgí atá in iomaíocht dhíreach a tháirgeann tionscal an Aontais.

4. I gcás ina gcinneann an Coimisiún imscrúdú a thionscnamh, foilseoidh sé fógra in Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh ina bhfógrófar tionscnamh an imscrúdaithe. Beidh achoimre san fhógra ar an bhfaisnéis a fuarthas agus sonrúfar ann gur cheart aon fhaisnéis ábhartha a sheoladh chuig an gCoimisiún. Sonróidh sé an tréimhse ina bhféadfaidh páirtithe leasmhara a dtuairimí a chur in iúl i scríbhinn. Ní rachaidh an tréimhse sin thar 4 mhí ó dháta foilsithe an fhógra.
5. Lorgóidh an Coimisiún an fhaisnéis uile a mheasann sé a bheith riachtanach, agus féadfaidh sé an fhaisnéis a fhaightear a dheimhniú leis an Moldóiv nó le haon fhoinsé

ábhartha eile. Féadfaidh oifigigh de chuid na mBallstát a bhféadfaí deimhniú a lorg ar a gcríoch a bheith de chúnamh ag an gCoimisiún, má iarrann an Ballstát sin cúnaimh den sórt sin ar na hoifigigh sin.

6. Agus scrúdú á dhéanamh aige arbh ann do dheacrachtaí móra do tháirgeoirí an Aontais a tháirgeann táirgí comhchosúla nó táirgí atá in iomaíocht dhíreach faoi mar a thagraítear dóibh i mír 1, cuirfidh an Coimisiún san áireamh na tosca seo a leanas, i measc nithe eile, maidir le táirgeoirí de chuid an Aontais i gcás ina bhfuil faisnéis ábhartha ar fáil:
 - an sciar den mhargadh,
 - táirgeacht,
 - stoic,
 - acmhainneacht táirgeachta,
 - úsáid na hacmhainneachta táirgeachta,
 - fostaíocht,
 - allmhairí,
 - praghsanna.
7. Críochnófar an t-imscrúdú faoi cheann 6 mhí tar éis fhoilsiú an fhógra dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo. In imthosca eisceachtúla, féadfaidh an Coimisiún síneadh a chur leis an tréimhse sin, trí bhíthin gníomh cur chun feidhme, i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 5(2).
8. Laistigh de thrí mhí ó chur i gcrích an imscrúdaithe, cinnfidh an Coimisiún an gcuirfear na bearta léirscaoilte trádála dá bhforáiltear in Airteagal 1 ar fionraí i ndáil leis an táirge atá faoi réir an imscrúdaithe, trí bhíthin gníomh cur chun feidhme a ghlactar i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 5(2). Tiocfaidh an gníomh cur chun feidhme sin i bhfeidhm faoi cheann mí amháin ó dháta a fhoilsithe. Mairfidh an fionraí a fhad a mbeidh gá leis chun meathlú chúinsí eacnamaíocha agus/nó airgeadais tháirgeoirí an Aontais a fhritháireamh, nó a fhad a mbeadh baol an mheathlaithe sin fós ann. I gcás ina léireoidh na fíorais, faoi mar a shuifear go críochnaitheach iad, nach bhfuil na coinníollacha a leagtar amach sa chéad fhomhír den Airteagal seo á gcomhlíonadh, glacfaidh an Coimisiún gníomh cur chun feidhme lena gcuirfear deireadh leis an imscrúdú agus leis na himeachtaí. Déanfar an gníomh cur chun feidhme sin i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 5(2) den Rialachán seo.
9. I gcás nach bhfuil sé indéanta imscrúdú a dhéanamh de dheasca imthosca eisceachtúla, féadfaidh an Coimisiún, tar éis an méid sin a chur in iúl don Choiste um an gCód Custaim dá dtagraítear in Airteagal 5(1), aon bheart ceartaitheach is gá a dhéanamh.

Airteagal 5

Nós imeachta coiste

1. Déanfaidh an Coiste um Chód Custaim, a bunaíodh le hAirteagal 285 de Rialachán (AE) Uimh. 952/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle cúnaimh a

thabhairt don Choimisiún⁷. Beidh an coiste sin ina choiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

2. I gcás ina ndéantar tagairt don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 5 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

Airteagal 6

Measúnú ar chur chun feidhme na mbeart um léirscaoileadh trádála

Beidh measúnú mionsonraithe ar chur chun feidhme na mbeart léirscaoilte trádála dá bhforáiltear sa Rialachán seo sa tuarascáil bhliantúil ón gCoimisiún maidir le cur chun feidhme an Limistéir Dhomhain Chuimsithigh Saorthrádála agus beidh ann, a mhéid is iomchuí, measúnú ar an tionchar sóisialta a bheidh ag na bearta sin sa Mholdóiv agus san Aontas. Cuirfear faisnéis faoi allmhairiú na dtáirgí faoi Airteagal 1(3) ar fáil ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin.

Airteagal 7

Foráil idirthréimhseach

Beidh feidhm ag na bearta léirscaoilte trádála maidir le táirgí atá, ar dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo, faoi rialú custaim san Aontas, faoi réir éileamh chuige sin a bheith déanta ar údarais chustaim an Aontais atá freagrach laistigh de 6 mhí ón dáta sin.

Airteagal 8

Teacht i bhfeidhm agus cur i bhfeidhm

1. Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm an lá tar éis lá a fhoilsithe in Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh.
2. Beidh feidhm ag an Rialachán seo go dtí ... [Bliain amháin ó dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo].

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil,

*Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
An tUachtarán*

*Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán*

⁷ Rialachán (AE) Uimh. 952/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 9 Deireadh Fómhair 2013 lena leagtar síos Cód Custaim an Aontais (IO L 269, 10.10.2013, lch. 1).(IO L 269, 10.10.2013, lch. 1).

**RÁITEAS AIRGEADAIS REACTACH LE HAGHAIDH TOGRAÍ A bhFUIL
IMPLEACHT BHUISÉADACH ACU ATÁ TEORANTA GO HEISIACH DON
IONCAM**

1. AINM AN TOGRA:

Togra le haghaidh Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le bearta léirscaoilte trádála sealadach lena bhforlíontar na lamháltais trádála is infheidhme i dtaca le táirgí na Moldóive faoin gComhaontú Comhlachais idir an tAontas agus an Comhphobal Eorpach do Fhuinneamh Adamhach agus a gcuid Ballstát, de pháirt, agus an Mholdóiv, den pháirt eile

2. LÍNTE BUISÉID:

Caibidil 12, Airteagal 120

An méid arna bhuiséadú le haghaidh na bliana 2022: 17 912 606 159 €

3. TIONCHAR AIRGEADAIS

Ní bheidh aon impleacht airgeadais ag an togra

Ní bheidh tionchar airgeadais ar bith ag an togra ar chaiteachas ach beidh tionchar airgeadais aige ar ioncam – is mar seo a leanas a bheidh an éifeacht:

Líne bhuiséid	Ioncam	Tréimhse: cuid de 2022 - cuid de 2023* (EUR milliúin go dtí an chéad deachúil)
Airteagal 120 Caibidil 12 ⁸	<i>Tionchar ar acmhainní dílse</i>	0.3
Iomlán		

* Tréimhse bliana ó tháinig an Rialachán i bhfeidhm

Tá na ríomhanna bunaithe ar méideanna allmhairiúcháin ó 2021 a chumhdaítear leis an Rialachán atá beartaithe de bhreis ar an gcuóta bliantúil saor ó dhleacht (i.e. plumaí).

Ar bhonn na ríomhanna thuas meastar cailteanas ioncaim acmhainní dílse traidisiúnta ón gCinneadh seo a bheith cothrom le EUR 0.366 milliún (ollmhéid, lena n-áirítear costais bhailiúcháin) x 0,75 = EUR 0.274 milliún don tréimhse atá i gceist.

⁸ Maidir le hacmhainní dílse traidisiúnta (dleachtanna talmhaíochta, tobhaigh shiúcra, dleachtanna custaim), ní mór na méideanna a luaitear a bheith ina nglanmhéideanna, i.e. méideanna comhlána tar éis 25 % de na costais bhailiúcháin a bhaint astu.

4. BEARTA FRITHCHALAOISE

Chun calaíochas a chosc, an teideal chun leas a bhaint as na bearta trádála a bhunaítear leis an Rialachán seo atá beartaithe, ba cheart é a bheith faoi réir na coinníollacha ábhartha uile chun sochair a fháil faoin gcomhaontú comhlachais a bheith comhlíonta ag an Moldóiv, lena n-áirítear na rialacha maidir le tionscnamh na dtáirgí ábhartha agus na nósanna imeachta a bhaineann leis sin, agus faoi réir an Mholdóiv a bheith ag obair i ndlúthchomhar riaracháin leis an Aontas, lena bhforlíontar sa Chomhaontú Comhlachais.